

Bij een fijn stadspark denkt en doet de burger mee

Om het populaire stadspark voor steeds meer mensen goed te houden is onorthodox beleid nodig, betoogt Wim Pijbes.

Wim Pijbes 28 augustus 2019

Wim Pijbes is directeur van het filantropische fonds Stichting Droom en Daad.

Central Park, New York. Beeld Guus Dubbelman/ de Volkskrant

Parken zijn de sieraden van de stad en staan voortdurend in de belangstelling. Want openbaar groen staat onder druk, vooral in de zomermaanden. In stadsparken wordt ieder seizoen menig strijd uitgevochten tussen gebruikers, bezoekers en bewoners. Overal zien we tegenstrijdige wensen van belangengroepen, omwonenden, gebruikers, en festivalorganisatoren. Ook deze zomer staan de kranten er weer vol mee:

de Groene Ster in Leeuwarden, het Zuiderpark in Rotterdam, het Oosterpark in Amsterdam.

Feit is dat het drukker wordt in de steden en het gebruik van parken ieder jaar toeneemt. Cijfers tonen dat aan, bijvoorbeeld in de hoeveelheid (zwerf)vuil. In 2018 lieten bezoekers aan het Amsterdamse Vondelpark liefst 350 duizend kilo afval achter. Dat daarmee de beheerskosten jaarlijks stijgen, spreekt voor zich. Het gratis toegankelijke stadspark is ondertussen ook ontdekt als de perfecte locatie voor commerciële bootcamps en foodtrucks. Tegelijk telt Nederland dit jaar een recordaantal van 1.110 festivals (in 2013 nog 774), waarvan een groot deel in parken.

Klagen en er iets van vinden, biedt geen oplossing. Niets doen en wachten tot het volgende zomerseizoen evenmin. In zowel Amsterdam als Rotterdam lijkt het tij nu te keren. Beide steden buigen zich over zogenaamde locatieprofielen om in de toekomst alles in goede banen te leiden. Het Nederlandse overlegmodel leidt zelden tot scherpe keuzes, maar met iedereen blijven bedienen, moeten we afwachten of het de oplossing is.

Het beroemde Central Park in New York laat zien dat kiezen heel goed kan uitpakken: jaarlijks worden nog slechts drie evenementen – waarvoor huur wordt betaald – toegestaan die gratis toegankelijk zijn voor het publiek. Dichter bij huis: Amsterdam koos voor minder commerciële feesten op het Museumplein.

Manifest

De stemmen om het stadspark weer in de eerste plaats te gebruiken waarvoor het is bedoeld, namelijk als park, klinken luider dan ooit. Zo werd in juli 2017 het Vondelparkmanifest aangeboden aan de Amsterdamse gemeenteraad en in mei van dit jaar boden 35 organisaties het Rotterdamse gemeentebestuur een lijst van verbeterpunten aan voor Het Park. Beide parken zijn ontworpen door vader en zoon Zocher en genieten vanwege hun hoge cultuurhistorische waarde de status van rijksmonument. De problemen hier zijn symptomatisch voor veel parken in ons land. De oplossing trouwens ook, dus is het nu hoog tijd dat

overheden de oproep van deze betrokkenen onderkennen en serieus nemen. De gemeente hoeft het namelijk niet langer in zijn eentje te doen.

Sterker nog, bij het grootste burgerinitiatief van ons land, het Spoorpark in Tilburg, was het resultaat juist zo geslaagd omdat, zoals bij de opening 21 juni jl. werd gememoreerd, 'de gemeenteraad op zijn handen moest gaan zitten en de wethouder ook. En daar is het park beter en mooier van geworden.' Bij veel parken staan immers vrijwilligers klaar, deskundige liefhebbers, er zijn vriendenverenigingen en, meer dan ooit, er is filantropisch geld om parken opnieuw te laten bloeien. Een geslaagd voorbeeld zijn de tuinen van het Rijksmuseum waar met particulier geld en bijdragen van de Bankgiroloterij een jaarlijks door honderdduizenden bezoekers en bewoners geliefd park is gerealiseerd. Hier zien we het nieuwe stadspark in optima forma.

Barbecue in het Utrechtse Lepelenburgpark. Beeld Guus Dubbelman / de Volkskrant

Parken bieden rust, dempen verkeerslawaai, koelen de stad en vangen ook nog veel regenwater op. Over die positieve kwaliteiten zijn bewoners, bezoekers en bestuurders, van links tot rechts het eens. Iedereen houdt van parken. Ook internationaal worden parken gewaardeerd als onmisbare - elementen van de urbane samenleving. 'People watching people doing the

same thing' is een universeel plezier en verbindt iedereen, arm en rijk, jong en oud. Bezoekers komen meestal uit de eigen stad, ongeacht rang of stand. Parken behoren zo tot de meest democratische, geliefde en gewaardeerde vormen van publieke ruimte. Dat lijkt mij voor ieder stadsbestuur een prettig gegeven.

Hogere waarde

Ook prettig voor ieder stadsbestuur is dat uit vele internationale studies blijkt dat de waarde van vastgoed gelegen aan een aantrekkelijk park, gemiddeld 15 procent hoger is dan vergelijkbare panden elders in een stad. Zo kon het ooit particuliere Vondelpark ontstaan uit de meerwaarde van het omliggende vastgoed. Het is dus verbazingwekkend dat parken nog steeds gelden als een onrendabele post op de gemeentebegroting. Recente voorbeelden uit New York (Bryant Park, Central Park, High Line) tonen aan dat waardestijging van omliggend vastgoed, via belastingafdracht, een stevig financieel fundament legt voor de begroting van aanleg en onderhoud van stedelijk groen. Deze gedachte staat model voor een nieuwe ontwikkeling die nu ook in Nederland medestanders krijgt: het vormgeven en beheren van de publieke ruimte door publieke en private samenwerking. Bestuurders en bewoners willen dat steden vergroenen: alle seinen staan op groen voor het stadspark nieuwe stijl.

10 VUISTREGELS VOOR EEN GOED STADSPARK

Om stedelijk groen optimaal te laten floreren, moeten burgers en de overheid de handen ineenslaan. Een onderzoek naar parken in New York leerde daarbij dat een park aan minimaal tien voorwaarden moet voldoen als geslaagd stadsgroen. Parken die tekortschieten op een of meer punten, worden door het publiek niet gewaardeerd. De 10 punten zijn:

1. veilig
2. Schoon
3. instemming van betrokkenen
4. Toiletten
5. Bankjes|
6. Verlichting
7. beplanting voor alle seizoenen
8. Programmering
9. Inrichting
10. management